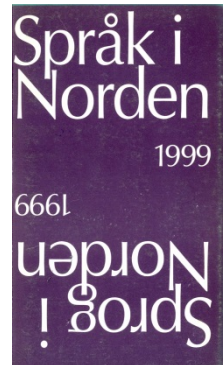

Sprog i Norden

Titel: Språksamarbete i Norden 1998
Forfatter: Birgitta Lindgren
Kilde: Sprog i Norden, 1999, s. 106-114
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Nordisk språkråd

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Språksamarbete i Norden 1998

Birgitta Lindgren

Nordiska språkrådet

Nordiska språkrådet inrättades den 22 februari 1997 av de språknämnder eller motsvarande organ som representerar de inhemska språken i Norden. Det skall enligt stadgarna vara ett organ för samverkan i frågor som ligger inom de enskilda nämndernas verksamhetsområden och därvid fungera som sakkunnigt organ åt Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet.

Nordiska ministerrådet stöder under en försöksperiod (1997–1999) Nordiska språkrådet med ett årligt anslag.

Särskilt skall Nordiska språkrådet verka för att främja den internordiska språkförståelsen, som är en grundläggande tillgång för det politiska, kulturella och ekonomiska samarbetet i Norden. Nordiska språkrådet skall dessutom främja och underlätta användningen av de nordiska språken i Norden men också utanför Norden, t.ex. i det europeiska samarbetet. Nordiska språkrådet skall samverka med andra språk- och terminologiorgan i och utanför Norden.

Organisation

Nordiska språkrådet består av 10 ledamöter utsedda av de språknämnder eller motsvarande organ som representerar de inhemska språken i Norden.

Nordiska språkrådet har under 1998 haft följande sammansättning:

Dansk Sprognævn: *Allan Karker* (suppleant *Jørn Lund*)

Forskningscentralen (finska): *Aino Piehl* (suppleant *Anneli Rääkkälä*)

Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland (svenska): *Mikael Reuter* (suppleant *Eivor Sommardahl*)

Føroyyska málnevndin: *Jógvan í Lon Jacobsen* (suppleant *Katrin Næs*)

Íslensk málnefnd: *Kristján Árnason* (suppleant *Gunnlaugur Ingólfsson*)

Norsk språkråd: *Kåre Lilleholt* (suppleant *Jan Terje Faarlund*)

Oqaasiliortut/Grönlands Sprognævn: *Carl Christian Olsen* (suppleant *Sivert Amondson*)

Svenska språknämnden: *Margareta Westman* (suppleant *Ulf Teleman*)

Sverigefinska språknämnden: *Paula Ehrnebo* (suppleant *Erling Wande*)

Samisk språknemnd: Ingen representant utsedd. Representationen för samiskan på möten avgörs från gång till gång efter överenskommelse mellan de nationella samiska språknämnderna.

Ordförande i Nordiska språkrådet är *Margareta Westman*, Svenska språknämnden. Vice ordförande är *Allan Karker*, Dansk Sprognævn. Kontaktperson och sekreterare är *Birgitta Lindgren*, Svenska språknämnden.

Ett arbetsutskott finns bestående av ordföranden, vice ordföranden och sekreteraren.

Nordiska språkrådets sekretariatsfunktion för 1997–1999 ombesörjs av Svenska språknämnden genom den som är utsedd till Nordiska språkrådets sekreterare, *Birgitta Lindgren*, med bistånd av konsulent *Rikke Hauge*, placerad i Oslo.

I sin verksamhet stöds också Nordiska språkrådet av de nordiska sekreterarna *Jørgen Schack* (Dansk Sprognævn), *Eivor Sommardahl* (Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland), *Svein Nestor* (Norsk språkråd) och *Ari Páll Kristinsson* (Íslensk málnefnd).

Möten

Nordiska språkrådet har under 1998 utöver två arbetsutskottsmöten hållit följande möten:

Ett årsmöte den 14–15 februari i Köpenhamn med representanter för varje språknämnd.

Ett rådmöte den 10 september i Trondheim i anslutning till Nordiska språkmötet 1998.

Birgitta Lindgren

Nordiska språkmötet 1998

Det 45:e nordiska språkmötet med Norsk språkråd som värd i samverkan med Nordiska språkrådet avhölls den 11–13 september i Trondheim i Norge. Temat var "Språkteknologi". De flesta föredragen publiceras i denna årskrift.

Konferenser

Nordiska språkrådet har under 1998 stått som arrangör eller medarrangör av följande konferenser:

Ett seminarium om *lexikografins roll i det moderna kommunikationssamhället* den 15 januari i Oslo i samverkan med Universitetet i Oslo. Förutom det inledande föredraget av Dag Gundersen om nyordsmaterialet i norsk databas, hänförde sig föredragen till tre teman: lexikografi och lexikaliska databaser, korpuslexikografi och tvåspråklig lexikografi.

Ett symposium om *fackspråkslexikografi* den 6–8 februari i Köpenhamn i samverkan med Nordiska föreningen för lexikografi. Föredragen är publicerade i *LexicoNordica* 5.

En konferens om *förhållandet mellan terminologiarbetet och den allmänna språkvården* den 24–26 april i Gentofte i samverkan med Nordterm. De flesta föredragen är publicerade i rapporten "Terminologi och språkvård", 1999.

Ett seminarium om myndigheters *klarspråksarbete* den 14–16 maj i Stockholm i samverkan med Klarspråksgruppen i Regeringskansliet i Stockholm. Bland inbjudna talare var Martin Cutts från Plain Language Commission, Storbritannien. De flesta föredragen är publicerade i rapporten "Nordiskt klarspråksseminarium", 1999. Som en del av seminariet avhölls en ceremoni, där ett nyinstiftat pris för gott myndighetsspråk i Sverige, Klarspråkskristallen, delades ut.

Språk og kultur i Vestnorden – ett led i ett trilateralt samarbetsprojekt Norge–Island–Färöarna den 23–30 juni på Färöarna i samverkan med Landslaget for norskundervisning. Projektet har en webbplats <http://home.sol.no/~araronse/-vest_norden/prove.html>.

Ett symposium i *nordisk språkhistoria* den 25–27 september i Oslo i samverkan med Det Norske Vitenskaps-Akademi. Symposiet hölls som ett led i arbetet med det kommande stora språkhistoriska verket på engelska om nordiska språk, som skall ges ut på Walter de Gruyters förlag, med professor Oskar Bandle, Zürich, som huvudredaktör och med Allan Karker i redaktionsgruppen.

En konferens om hur man kan förbättra *språkanvändningen inom EU* den 29 november–1 december i Bryssel. Bland inbjudna föredragshållare kan nämnas Emma Wagner från projektet Fight the Fog inom den engelska översättaravdelningen i EU-kommissionen. De flesta föredragen kommer att publiceras i en rapport som ges ut under hösten 1999.

Nordiska språkrådet har därutöver varit representerat i följande evenemang:

Sprogkonference om det engelske indflydelse på dansk arrangerad av Dansk Sprognævn den 21 mars i Köpenhamn.

Ett möte i *Nordiska rådets Nordenutskott* den 11 augusti i Åbo. Utskottet diskuterade förslaget *Nordisk sprogpolitik*

Konferens om *språkteknologi på norsk* arrangerad av Nifst (Norsk infrastruktur for språkteknologi) i samarbete med Norsk språkråd den 12–13 oktober i Oslo.

Nordiska rådets session den 9–12 november i Oslo.

Konferens i *nordisk språknormering* arrangerad av högskolan i Agder den 26–28 november i Kristiansand.

Representanter för Nordiska språkrådet har som vanligt orienterat om nordiskt språksamarbete och nordiska språkfrågor på andra möten, kurser och konferenser.

Samarbete

Nordiska språkrådet har under 1998 haft organiserat samarbete med *Nordiska föreningen för lexikografi* (se eget avsnitt) och med *Nordterm*, de nordiska terminologioorganens samarbets-

Birgitta Lindgren

organisation. Nordiska språkrådet har observatörsplats i Nordterms styrgrupp. Nordterm har motsvarande rätt att skicka en observatör till Nordiska språkrådets rådsmöten.

Vidare samarbetar Nordiska språkrådet med *Nifin* (Nordens institut i Finland), bland annat på området nordiska tolkar.

Nederlandse Taalunie (Nederländska språkunionen) har inlett kontakter med Nordiska språkrådet i syfte att inrätta en europeisk plattform för nationella språkvårdsorganisationer.

Skrifter

Följande skrifter har utkommit under 1998:

Årsskriften *Språk i Norden 1998*

Normer og regler. Festskrift til Dag Gundersen. Nordiska föreningen för lexikografi

LexicoNordica 5.

Informationsverksamhet

Nordiska språkrådet har informerat om sin verksamhet via ett informationsblad och på egna webbsidor på Svenska språknämndens webbplats <www.spraknamnden.se>.

Uttalanden

Nordiska språkrådet uttalade sig i ett yttrande av den 18 maj över förslaget *Nordisk sprogpolitik* till Nordiska ministerrådet. Bland annat underströks vikten av att det bör finnas en korrespondens mellan de många enskilda aktiviteter som bedrivs med nordiska medel, vidare att man måste sätta av pengar till forskning om hur man befrämjar nordisk språkförståelse.

I ett yttrande av den 26 juni uttalade sig Nordiska språkrådet över betänkandet om *minoritetsspråk i Sverige* till det svenska jordbruksdepartementet. Nordiska språkrådet hälsar med tillfredsställelse att Sverige skulle ansluta sig till Europarådets minoritetsspråkskonvention, och att därvid samiska och finska skulle erkännas som minoritetsspråk i Sverige. Eftersom redan Norge och Finland har anslutit sig till konventionen, innebär

förslaget ökad nordisk enhetlighet på det språkpolitiska planet och därmed bättre möjligheter till nordisk samverkan i denna sak.

Projekt

Nordiska språkrådet har under 1998 arbetat med följande projekt:

Nordtermnet, vilket avser en webbplats med en nordisk termdatabas och andra webbtjänster som berör terminologi. Nordiska språkrådet ingår som partner i projektet. Till detta projekt bidrar EU genom programmet MLIS med cirka 33 % av totala kostnaden (7,5 miljoner dkr) och på nordisk nivå Nordiska kulturfonden med 300 000 dkr.

Ett pilotprojekt kallat *sätt prislapp på en krånglig EU-blankett*.

Ett pilotprojekt om *språkteknologi i Norden*

Ett pilotprojektet om *främmande ords hantering i nordiska språk*.

Nordiska föreningen för lexikografi.

Nordiska språkrådet sköter sekretariatsfunktionen åt *Nordiska föreningen för lexikografi*. Vid utgången av 1998 hade föreningen 285 medlemmar. Föreningen utger ett meddelandeblad, och under 1998 har 2 nummer utkommit. Sedan 1994 ger föreningen ut årsskriften "LexicoNordica", och under året utkom nr 5 med temat *fackspråkslexikografi i Norden*.

Aktuellt från språknämnderna

Bland aktiviteter och händelser under 1998 som rapporterats från språknämnderna i Norden kan följande nämnas.

Damark: Under 1998 firades 50-årsminnet av *retskrivningsbekendtgørelsen* från 1948, en reform då man slopade substantivens stora begynnelsebokstäver och införde bokstaven *å*. Dansk Sprognævn har under året fortsatt upplysningskampanjen

Birgitta Lindgren

om den nya kommateringen. I mars anordnade nämnden en konferens om det engelska inflytandet på danskan.

Finland: Forskningscentralen överlämnade 1998 ett förslag om en ortnamnslag samt inrättandet av en nationell namnämnd och ett officiellt namnregister. I januari inrättade forskningscentralen som första språkvårdsorganisation en tjänst för finsk språkvård i EU. Till tjänsten utsågs Aino Piehl. Under året offentliggjorde forskningscentralen också sitt språkpolitiska program.

Under 1998 har den svenska avdelningen vid forskningscentralen till följd av ökande uppdragstjänster kunnat anställa en extra medarbetare. De största uppdragen har gällt granskning av läromedel och massmedierna (rundradion och Hufvudstadsbladet, Finlands största svenskspråkiga dagstidning). I samarbete med Statsrådets svenska språknämnd har avdelningen också medverkat i den tredje kraftigt bearbetade upplagan av handboken "Svenskt lagspråk i Finland".

Färöarna: Føroyiska målnevndin har under 1998 bland annat arbetat med normering av stats- och nationalitetsnamn. Vidare har man börjat sända ut ett språkbrev till tidningarna. Man har också haft kontakt med det allmänna färöiska skolboksförlaget om språkligt samarbete. Arbete pågår med att databehandla nämndens ordsamling, så att den så småningom kan ligga på Internet. Under 1998 utkom den första enspråkiga stora färöiska ordboken.

Island: Arbetet med den isländska ordbanken på Internet har drivits vidare. En ny rättskrivningsordbok är under utarbetande med Baldur Jónsson som redaktör. På isländska språkets dag den 14 november anordnades en konferens om språket i radio och tv. Vidare kan berättas att programvaruföretaget Microsoft efter påtryckningar, bl.a. i en artikel i Los Angeles Times, har gått med på förhandlingar om översättning av nyare Windows-versioner till isländska..

Norge: Norsk språkråd fick av regeringen i uppdrag att utarbeta ett "fremtidsnotat" och i detta avgav man under 1998 följande programförklaring: "Språkrådet bør i sterkere grad

arbeide med tiltak som verner norsk språk mot domenetap, som sikrer at norsk også for fremtidige generasjoner vil oppleves som et fullgodt kultur- og bruksspråk på alle områder. Det er viktig at legge et "føre var"-prinsipp til grunn for arbeidet [...] Språkrådet må bli en mer utatrettet organisasjon hvor informasjon og holdningsskapende arbeid blir viktig." Regeringen har foreslått at det inrättas ett IT-sekretariat som knyts till Språkrådet. Av språkligt arbete kan nämnas att man tagit bort mindre använda former från boksmålsnormen och gjort läroboksnormalen inom nynorsk trängre medan man å andra sidan tillåter större valfrihet inom rättskrivningen. Vidare fortsatte arbetet med principer för normering och förnorskning av lånord.

Samiska: Den samnordiska samiska språknämnden hade ännu inte kommit igång under året. Från arbetet inom den svenska sametinget berättas att man upprättat ett svenskt samiskt språkråd med representanter för nord-, lule- och sydsamiskan. En viktig fråga för samiskans utveckling är att språket används i officiella sammanhang, vilket skulle höja språkets status. Sveriges ratificering av Europakonventionen om minoritetsspråk – en sak som ännu inte är avgjord – kommer härvid att spela en betydelsefull roll. Eftersom många i den samisktalande befolkningen har små eller inga kunskaper alls i att skriva samiska, är det en angelägen uppgift för språkrådet att få igång ett alfabetiseringsprojekt. Vid Umeå universitet pågår ett arbete med att bygga upp en samisk språkbank. Språkrådet har också initierat ett samiskt ortnamnsprojekt under 1998.

Sverige: Under 1998 presenterade Svenska språknämnden ett förslag till handlingsprogram för att främja svenska språket som man hade fått ett uppdrag av den svenska regeringen att utarbeta. Förslaget är publicerat i sin helhet i denna skrift. Inom ramen för detta uppdrag arrangerade nämnden följande fem seminarier: Språket i ungdomsskolan, Språket i högre utbildning och forskning, Språket via medier och bokförlag, Språket i arbets- och näringsliv och Språket i IT-sammanhang.

Sverigefinska språknämnden har under året arbetat vidare med det nya ordboksprogrammet och med utvecklingen av ett

Birgitta Lindgren

databasprogram för hantering av frågor och svar. Vidare har man arrangerat ett språkvårdseminarium. Under året utkom också en ny upplaga av Utrikes namnbok med översättning bl.a. till finska.